

**UCHWAŁA NR .....
RADY GMINY DZIADKOWICE
z dnia ..... 2020 r.**

**w sprawie przyjęcia Programu Aktywności Lokalnej Gminy Dziadkowice
na lata 2021 - 2024**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2020 r. poz. 713 i 1378) oraz art. 110 ust. 10 ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r. poz. 1876) uchwala się, co następuje:

§ 1. Przyjmuje się do realizacji Program Aktywności Lokalnej Gminy Dziadkowice na lata 2021 - 2024 stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Wójtowi Gminy Dziadkowice.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia

Przewodniczący Rady

Marek Brzeziński

Program
Aktywności Lokalnej Gminy Dziadkowice
na lata 2021 – 2024

Grudzień 2020

I. WSTĘP

Podstawą prawną Programu Aktywności Lokalnej (PAL) jest art. 110 ust. 10 Ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2020 r., poz. 1876), zgodnie z którym Rada Gminy, biorąc pod uwagę potrzeby w zakresie pomocy społecznej, opracowuje i kieruje do wdrożenia lokalne programy pomocy społecznej.

PAL jest ważnym narzędziem przeciwdziałania zjawisku wykluczenia społecznego. Wykluczenie społeczne ma charakter wielowymiarowy i oznacza brak możliwości uczestniczenia w życiu gospodarczym, politycznym, kulturowym wspólnoty, z powodu braku dostępu do zasobów, dóbr i instytucji, ograniczenia praw społecznych czy deprywację potrzeb. W ramach Programu realizowana będzie praca z osobami indywidualnymi, rodzinami, grupami znajdującymi się w trudnej sytuacji życiowej. Poprawa sytuacji beneficjentów wymaga od nich jednak zaangażowania oraz współpracy w celu ujawnienia i wykorzystania tkwiącego w nich potencjału. Działania w ramach PAL pozwolą także poprawić warunki dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz przyczynią się do wzmocnienia spójności społecznej w gminie.

Założenia niniejszego Programu wynikają z analizy problemów społecznych występujących na terenie gminy Dziadkowice, a przyjęte w nim koncepcje są zgodne z założeniami zawartymi w dokumentach krajowych, regionalnych oraz lokalnych, w szczególności takich jak:

- Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu 2020 Nowy wymiar aktywnej integracji,
- Strategia Polityki Społecznej Województwa Podlaskiego do roku 2020,
- Program na rzecz poprawy warunków życia społecznego i zawodowego osób niepełnosprawnych w województwie podlaskim na lata 2019-2023,
- Program pomocy społecznej i przeciwdziałania wykluczeniu społecznemu w województwie podlaskim na lata 2019-2023,
- Program na rzecz osób starszych w województwie podlaskim na lata 2016-2020,
- Regionalny Program Operacyjny Województwa Podlaskiego na lata 2014-2020,
- „Przedsiębiorczy i przyjazny powiat siemiatycki” - Strategia Rozwoju do 2020 roku,
- Strategia Rozwiązywania Problemów Społecznych w Powiecie Siemiatyckim na lata 2011-2020,
- Strategia Rozwoju Społeczno-Gospodarczego Gminy Dziadkowice na lata 2015-2020,
- Gminna Strategia Integracji i Rozwiązywania Problemów Społecznych na lata 2012- 2020,
- Gminny Program Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie oraz Ochrony Ofiar Przemocy w Rodzinie Gminy Dziadkowice na lata 2017-2020.

Program został opracowany wspólnie przez Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach oraz Stowarzyszenie „Centrum na Wschodzie” z siedzibą w Osmoli.

Do opracowania niniejszego dokumentu wykorzystano badania ankietowe przeprowadzone w 2019 r. w ramach opracowywania Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych w Gminie Dziadkowice na lata 2021 – 2026. Respondentami ankiety odnoszącej się do sytuacji społecznej byli losowo wybrani mieszkańcy gminy oraz osoby mające wpływ na kształt lokalnej polityki społecznej. W sumie do analizy przedłożono 23 anonimowo wypełnione arkusze. Wśród ankietowanych było 82% kobiet i 18% mężczyzn. Dominujące

grupy respondentów stanowiły osoby w przedziale wiekowym 36-45 lat i 46-55 lat (po 26%) oraz 26-35 lat (22%). Znacznie mniejszy odsetek spośród respondentów stanowiły grupy osób w wieku powyżej 65 lat (13%). Najmniej uczestników ankiety reprezentowało grupy wiekowe poniżej 20-lat, 20-25 lat oraz 56-65 lat (po ok 4,3%). Jeśli chodzi o poziom wykształcenia uczestników badania, to 43% spośród nich zadeklarowało posiadanie wykształcenia średniego, a 35% stanowiły osoby legitymujące się wykształceniem wyższym. Nieznaczny odsetek wśród badanych stanowiły osoby posiadające wykształcenie podstawowe, gimnazjalne i zasadnicze zawodowe (po ok 4,3%). Niewielka grupa ankietowanych osób nie podała informacji o posiadanym wykształceniu. Grupa badawcza nie stanowiła w rozumieniu formalnym grupy reprezentatywnej. W badaniu mogła wziąć udział każda osoba zainteresowana podzieleniem się opinią w zakresie określonym przez ankietę

Biorąc pod uwagę czas zamieszkiwania w gminie, to 82% wszystkich respondentów mieszka na terenie gminy Dziadkowice od urodzenia, a spośród pozostałych większość zamieszkuje w gminie dłużej niż 15 lat. Można zatem domniemywać, iż ankietowani mają ugruntowane i przemyślane opinie na temat niekorzystnych zjawisk widocznych w gminie oraz problemów, jakie dotyczą jej mieszkańców.

II. PROBLEMY SPOŁECZNE

2.1. Analiza danych

2.1.1. Demografia

Na koniec 2019 r. gmina Dziadkowice liczyła 2 724 osoby, wśród których było 386 kobiet, które stanowiły 50,8% ogółu ludności. Gęstość zaludnienia wynosiła osób na km². Analizując dane demograficzne, można stwierdzić, iż w latach 2017-2019 ogólna liczba mieszkańców gminy spadała. Jeśli chodzi o poszczególne grupy wiekowe, to warto zauważyć, że w 2019 roku odnotowano spadki we wszystkich grupach, a na szczególną uwagę zasługuje wyraźne zmniejszenie liczebności najmłodszej populacji mieszkańców gminy. Należy również podkreślić, iż w całym analizowanym okresie liczba osób w wieku przedprodukcyjnym pozostawała wyraźnie niższa od liczby najstarszych mieszkańców gminy.

Tabela 1. Struktura wiekowa ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku przedprodukcyjnym	448	458	411
liczba osób w wieku produkcyjnym	1 742	1 685	1 700
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	614	611	613
ogółem	2 804	2 754	2 724

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice

Dostrzegane zmiany demograficzne, ze szczególnym uwzględnieniem zjawiska starzenia się społeczeństwa, wymagają kompleksowego podejścia do sytuacji poszczególnych grup mieszkańców, poznania ich potrzeb i oczekiwań, co umożliwi wypracowanie odpowiednich rozwiązań sprzyjających zarówno rozwojowi społecznemu, jak i gospodarczemu gminy.

2.1.2. Rynek pracy

Sytuacja na rynku pracy w gminie Dziadkowice na przestrzeni ostatnich lat ulegała nieznacznej poprawie. Malą liczbą osób bezrobotnych, natomiast na prawie niezmiennym poziomie pozostawała liczba bezrobotnych kobiet, które stanowiły mniej niż połowę ogółu osób pozostających bez pracy. W latach 2017-2019 bardzo nieznacznie zmieniał się także udział bezrobotnych w liczbie ludności gminy w wieku produkcyjnym. Dane w tym zakresie zawiera tabela zamieszczona poniżej.

Tabela 2. Stan bezrobocia w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób w wieku produkcyjnym	1 742	1 685	1 700
liczba bezrobotnych w gminie ogółem	69	64	62
liczba bezrobotnych kobiet w gminie	32	30	30
udział ogólnej liczby osób bezrobotnych w liczbie osób w wieku produkcyjnym w gminie	3,9%	3,7%	3,6%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach

Uzupełnienie powyższych danych stanowią przedstawione w kolejnej tabeli informacje na temat stopy bezrobocia, jaką odnotowano w latach 2017-2019 w powiecie siemiatyckim, województwie podlaskim i w kraju.

Tabela 3. Stopa bezrobocia rejestrowanego w powiecie, województwie i w kraju w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
stopa bezrobocia w powiecie siemiatyckim	8,2%	7,1%	6,2%
stopa bezrobocia w województwie podlaskim	8,5%	7,7%	6,9%
stopa bezrobocia w kraju	6,6%	5,8%	5,2%

Dane Powiatowego Urzędu Pracy w Siemiatyczach i Głównego Urzędu Statystycznego

W latach 2017-2019 powiat siemiatycki charakteryzował się niewiele niższą w stosunku do województwa podlaskiego, ale wyższą niż w kraju stopą bezrobocia. gminie Dziadkowice bezrobocie było trzecim, biorąc pod uwagę liczbę rodzin, powodem przyznawania pomocy społecznej.

W latach 2017-2019 liczba podmiotów gospodarczych prowadzących działalność na terenie gminy ulegała zwiększeniu. Dane na temat działalności gospodarczej mieszkańców gminy Dziadkowice przedstawia poniższa tabela.

Tabela 4. Aktywność gospodarcza mieszkańców gminy w latach 2017-2019

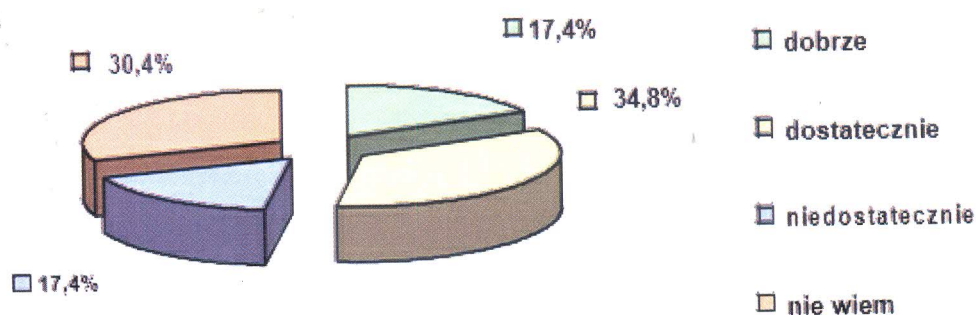
zakres danych	2017	2018	2019
liczba podmiotów gospodarczych	118	123	132

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice

Na koniec 2019 r. w ewidencji były zarejestrowane 132 podmioty gospodarcze. Według danych statystycznych GUS-u, przeważały podmioty działające w rolnictwie, handlu, oraz usługach.

Uczestników badania ankietowanego o którym mowa we wstępie do niniejszego dokumentu, poproszono o ocenę realizowanych w gminie działań w zakresie przeciwdziałania bezrobociu. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 1. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania bezrobociu?

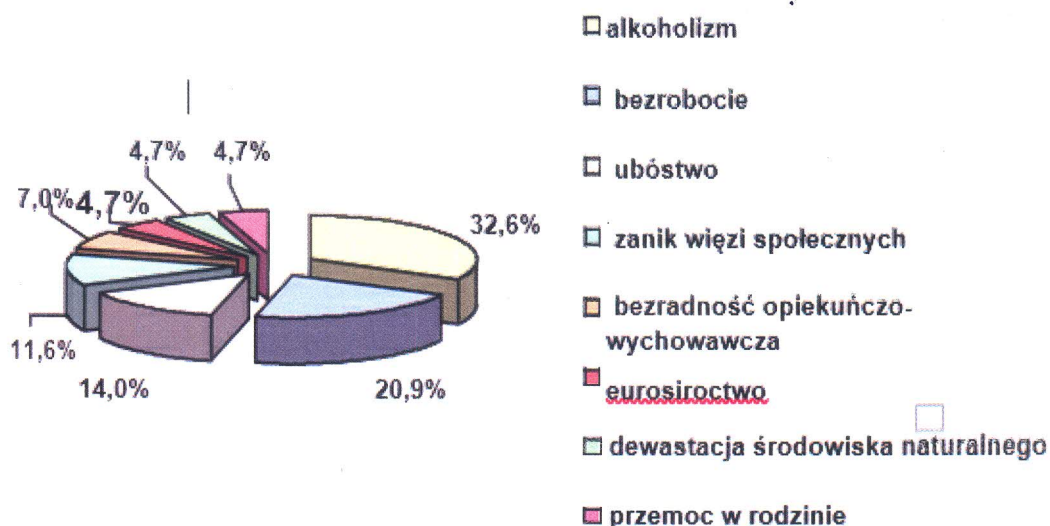

Działania realizowane w gminie w zakresie przeciwdziałania bezrobociu zostały uznane za dobre przez 17,4% badanych, a kolejne 34,8% ankietowanych przyznało, że są one dostateczne. Jednocześnie 17,4% respondentów oceniło je negatywnie. Wysoki odsetek (30,4%) pytanych nie potrafił tych działań ocenić.

Warto w tym miejscu dodać, iż bezrobocie wymieniono wśród trzech najważniejszych problemów, jakie, zdaniem ankietowanych, uwidaczniają się w gminie. Wśród problemów i niekorzystnych zjawisk, które najbardziej uwidaczniają się w gminie, respondenci najczęściej wskazywali alkoholizm, bezrobocie, ubóstwo. W dalszej kolejności wymieniali zanik więzi społecznych i bezradność opiekuńczo-wychowawczą, a także, z najmniejszą ilością wskazań, eurosieroctwo, dewastację środowiska naturalnego i przemoc w rodzinie. Formularz ankiety umożliwił badanym uzupełnienie listy problemów, tym samym w zestawieniu pojawiła się emigracja ekonomiczna. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 2. Jakie problemy, niekorzystne zjawiska najbardziej uwidaczniają się w gminie?

2.1.3. Pomoc społeczna

W zakres działania Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach wchodzi zadania wynikające z ustawy o pomocy społecznej oraz inne zadania zlecone gminie i zadania własne gminy, tj. w szczególności w ramach ustaw: o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej, przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie, ochronie zdrowia psychicznego, Karcie Dużej Rodziny, o świadczeniach rodzinnych, pomocy państwa w wychowywaniu dzieci, pomocy osobom uprawnionym do alimentów, świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych czy prawo energetyczne.

W wykonywaniu zadań z zakresu pomocy społecznej GOPS współdziałał z innymi jednostkami organizacyjnymi gminy, placówkami ochrony zdrowia, Policją, Powiatowym Urzędem Pracy, kuratorami sądowymi oraz instytucjami i organizacjami pozarządowymi. Współpraca ta wpływa na prawidłowe identyfikowanie zapotrzebowania na pomoc, zgodnie z obowiązującymi przepisami, a co się z tym wiąże – pośrednio wpływa na trafność udzielanego wsparcia i właściwą dystrybucję środków. Poniższa tabela przedstawia dane dotyczące liczby mieszkańców gminy objętych przez GOPS wsparciem z zakresu pomocy społecznej w latach 2017-2019.

Tabela 5. Beneficjenci pomocy społecznej w gminie w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób, którym przyznano decyzją świadczenie	187	178	186
liczba rodzin	103	98	116
liczba osób w rodzinach	312	302	354
udział liczby osób w rodzinach w ogólnej liczbie ludności gminy	11,1%	10,9%	12,9%

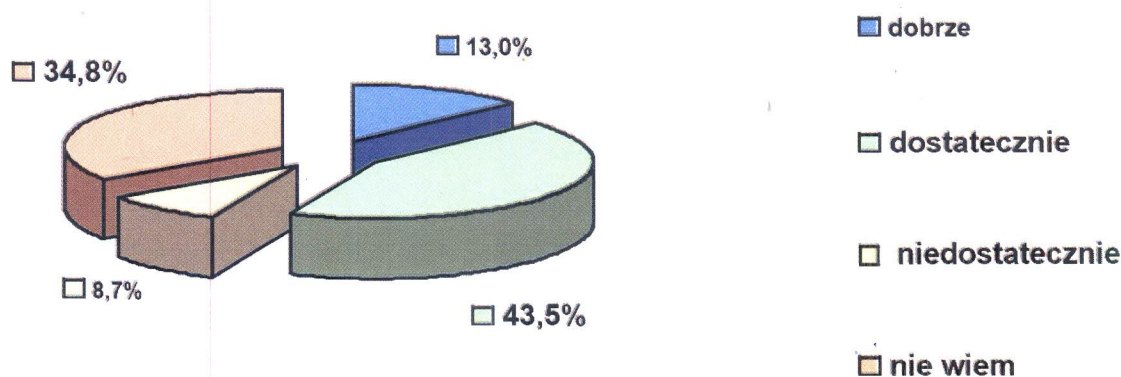
Dane Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Dziadkowicach.

Liczba osób w rodzinach, które zostały objęte pomocą społeczną w gminie Dziadkowice w latach 2017-2019 ulegała wahaniom, najwyższy poziom osiągając w 2019 r. Analogicznie zwiększył się również w 2019 r. procentowy udział beneficjentów systemu pomocy społecznej w ogólnej liczbie ludności gminy. Najczęstszymi powodami przyznawania pomocy społecznej rodzinom w gminie w latach 2017 – 2019 były: ubóstwo, długotrwała lub ciężka choroba, bezrobocie oraz potrzeba ochrony macierzyństwa. We wszystkich przypadkach liczba rodzin objętych wsparciem ulegała wahaniom, jednak o ile w odniesieniu do ubóstwa i bezrobocia zanotowano tendencję spadkową, o tyle dane dotyczące ochrony macierzyństwa i długotrwałej lub ciężkiej choroby pokazują lekki wzrost. Ważną przyczyną przyznawania pomocy społecznej w gminie była również niepełnosprawność, a także bezradność w sprawach opiekuńczo-wychowawczych i prowadzenia gospodarstwa domowego; tu także odnotowano wzrost liczby rodzin korzystających ze wsparcia z tych powodów..

W badaniach ankietowych poruszono kwestię przeciwdziałania ubóstwu. Większość respondentów pozytywnie oceniła działania w tym zakresie prowadzone w gminie (ok. 56%). Odmienne zdanie wyraziło ok. 9% badanych. Zdania w tej sprawie nie miało jednak aż 34,8% ankietowanych. Poniższy wykres zawiera rozkład odpowiedzi.

Wykres 3. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania ubóstwu

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

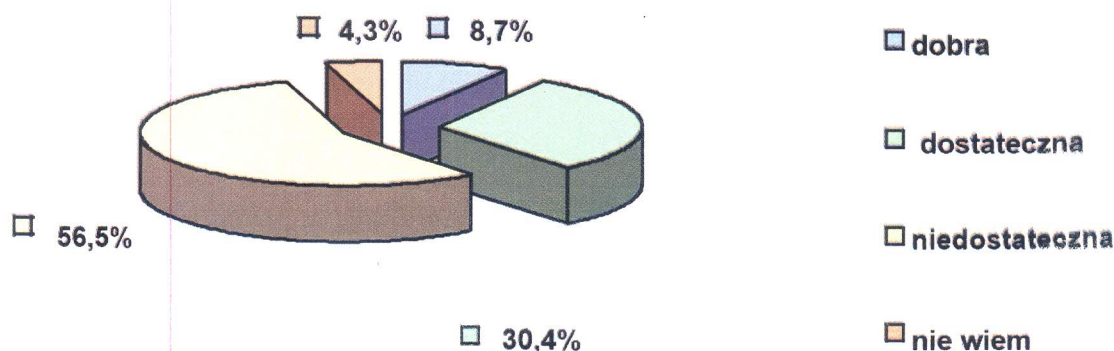
2.1.4. Edukacja i kultura

Na terenie gminy Dziadkowice funkcjonuje Szkoła Podstawowa im. Jana Pawła II w Dziadkowicach. Uczęszcza do niej 167 uczniów szkoły podstawowej. Zatrudnionych jest 24 nauczycieli. Ponadto na terenie gminy działają dwie placówki wychowania przedszkolnego: oddział przedszkolny w szkole, do którego uczęszcza 20 dzieci oraz punkt przedszkolny zapewniający opiekę dla 23 dzieci. W placówkach wychowania przedszkolnego zatrudnionych jest 2 nauczycieli.

Gminna Biblioteka Publiczna w Dziadkowicach jest gminną instytucją kultury, której organizatorem jest Gmina Dziadkowice. Biblioteka zapewnia dostęp do materiałów bibliotecznych i informacji mieszkańcom gminy. Służy rozwijaniu potrzeb czytelniczych i informacyjnych społeczności gminnej, upowszechnianiu wiedzy i kultury. W placówce odbywa się również nauka gry na gitarze. Organizowane są koncerty grupy gitarowej.

Większość (ponad 56%) respondentów negatywnie oceniła obecną ofertę kulturalną w gminie. Przeciwnego zdania było ok. 39% uczestników badania. Rozkład odpowiedzi dotyczący atrakcyjności i jakości oferty kulturalnej w gminie ilustruje poniższy wykres.

Wykres 4. Jaka jest według Pani/Pana atrakcyjność oferty kulturalnej w gminie?

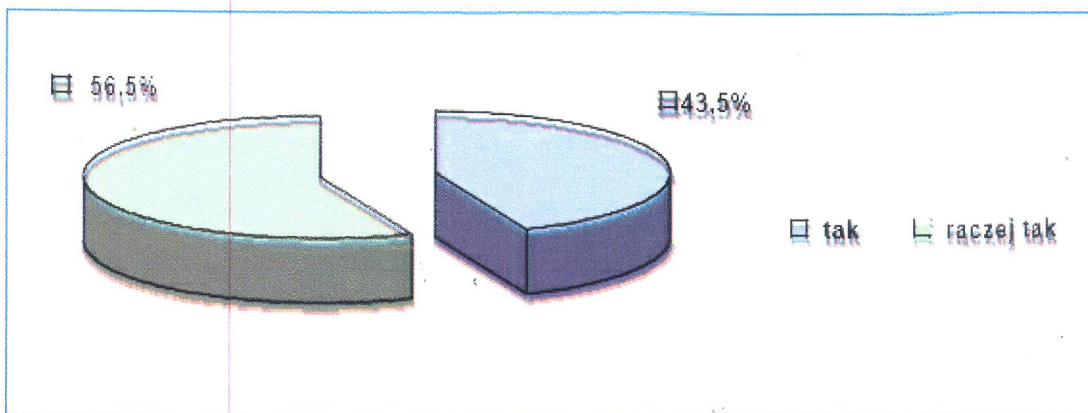
Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

2.1.5. Bezpieczeństwo publiczne

Według danych GUS w 2019 roku w gminie Dziadkowie stwierdzono szacunkowo (w oparciu o dane powiatowe) 27 przestępstw. Oznacza to, że na każdych 1000 mieszkańców odnotowano 10,01 przestępstw. Jest to wartość znacznie mniejsza od wartości dla województwa podlaskiego oraz znacznie mniejsza od średniej dla całej Polski. Wskaźnik wykrywalności sprawców wszystkich przestępstw ogółem w gminie Dziadkowie wynosi 83,40% i jest znacznie większy od wskaźnika wykrywalności dla województwa podlaskiego oraz znacznie większy od wskaźnika dla całej Polski.

W badaniu ankietowym opisanym na wstępie niniejszego dokumentu zadano mieszkańcom gminy pytanie na temat ich poczucia bezpieczeństwa w miejscu zamieszkania. Rozkład odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 7. Czy czuje się Pani/Pan bezpiecznie w miejscu zamieszkania?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

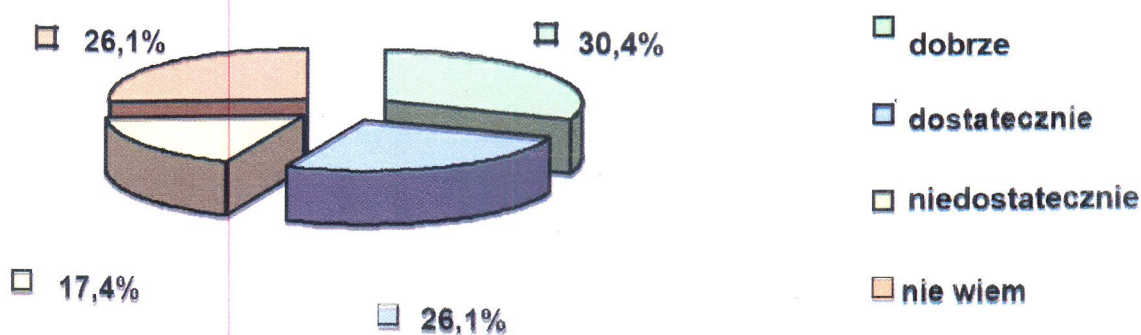
Tabela 7. Działania podjęte w gminie przez GKRPA w latach 2017-2019 w zakresie profilaktyki i rozwiązywania problemu przemocy w rodzinie

zakres danych	2017	2018	2019
liczba osób dotkniętych przemocą w rodzinie, z którymi kontaktowali się członkowie GKRPA	24	26	32
liczba sprawców przemocy w rodzinie, przeciwko którym GKRPA złożyła zawiadomienie do prokuratury o przestępstwie	0	0	0

Dane Gminnej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Dziadkowicach

O ocenę działań, jakie prowadzone są w gminie w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, zapytano w badaniu ankietowym mieszkańców. Ponad połowa badanych pozytywnie oceniła działania przeciwdziałające uzależnieniom. Jednocześnie ponad 17% ankietowanych wyraziło przeciwną opinię, a ponad jedna czwarta respondentów miała trudności z odniesieniem się do tej kwestii. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ujęto w wykresie zamieszczonym poniżej.

Wykres 11. Jak Pani/Pan ocenia realizowane w gminie działania w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom?

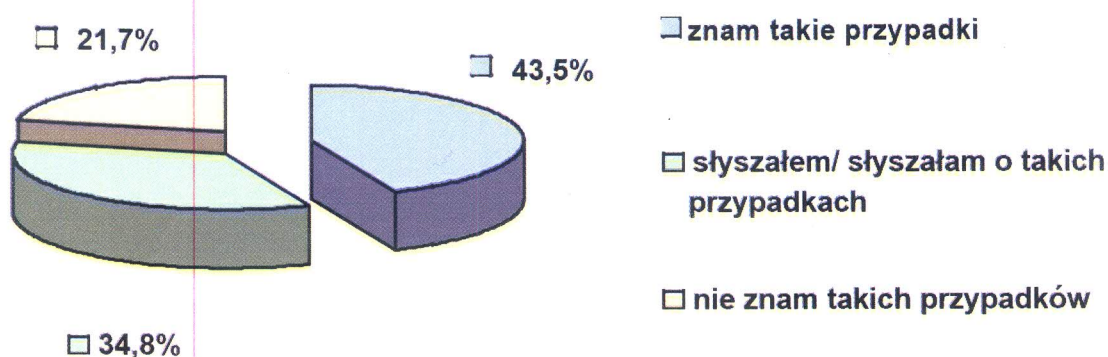

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Wyniki badania ankietowego przeprowadzonego wśród mieszkańców gminy mogą skłaniać do wniosku, iż działania przeciwdziałające uzależnieniom należałoby zintensyfikować z uwagi na fakt, iż alkoholizm był najczęściej wskazywanym problemem lokalnym dostrzeganym przez respondentów. Oznacza to, że jest dotkliwie odczuwany przez mieszkańców i może stanowić realne zagrożenie dla porządku społecznego i prawidłowego funkcjonowania rodzin. W przeprowadzonym badaniu ankietowym mieszkańcy odnieśli się także do styczności pośredniej lub bezpośredniej z osobami doświadczającymi lub stosującymi przemoc. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 12. Czy zna Pani/Pan przypadki przemocy w rodzinie na terenie gminy lub o nich słyszała/słyszał?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym

Niepokojąco przedstawiają się wyniki odpowiedzi na to pytanie, bowiem blisko 80% respondentów twierdzi, iż zna przypadki stosowania przemocy w rodzinie lub o nich słyszało. Takich przypadków nie zna 21,7% ankietowanych.

Skuteczne przeciwdziałanie problemom wynikającym z uzależnień i przemocy w rodzinie powinno opierać się na ścisłej współpracy wszystkich powołanych do tego instytucji i organizacji, jak choćby w ramach prac Zespołu Interdyscyplinarnego. W 2019 r. pomocą Zespołu Interdyscyplinarnego objęto 56 osób, w tym 26 mężczyzn, 24 kobiety i 6 dzieci. Osoby dotknięte przemocą w rodzinie otrzymywały wsparcie w formie pracy socjalnej oraz wskazówki co do dalszej fachowej pomocy. Sprawcom przemocy proponowano udział w programach korekcyjno-edukacyjnych oraz motywowano do podjęcia leczenia odwykowego. 6 dzieci z rodzin objętych procedurą „Niebieskiej Karty” uzyskało wsparcie pedagoga szkolnego.

Osobom i rodzinom dotkniętym problemami uzależnień pomoc świadczy również Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej. Wsparcia z powodu alkoholizmu udzielono 5 rodzinom (10 osób w rodzinach) w 2017 r., 6 rodzinom (13 osób w rodzinach) w 2018 r. i 6 rodzinom (11 osób w rodzinach) w 2019 r. Urząd Gminy zapewnia rodzinom poradnictwo prawne w formie regularnych comiesięcznych dyżurów prawnika – radcy prawnego. Szkoła oferuje wszystkim potrzebującym wsparcie pedagoga szkolnego.

W gminie Dziadkowice jednostkami wsparcia dla osób uzależnionych lub dotkniętych przemocą w rodzinie są GOPS, GKRPA i Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie.

2.1.8. Osoby starsze

Z analizy danych dotyczących sytuacji demograficznej gminy Dziadkowice wynika, że w latach 2017-2019 miał miejsce stały wzrost udziału liczby osób w wieku poprodukcyjnym w ogólnej liczbie ludności gminy. Dane w tym zakresie zawiera poniższa tabela.

Tabela 8. Osoby w wieku poprodukcyjnym w strukturze ludności gminy w latach 2017-2019

zakres danych	2017	2018	2019
liczba mieszkańców gminy ogółem	2 804	2 754	2 724
liczba osób w wieku poprodukcyjnym	614	611	613
udział osób w wieku poprodukcyjnym w ludności gminy	21,8%	22,1%	22,5%

Dane Urzędu Gminy Dziadkowice

Zwiększający się procentowy udział najstarszych osób w ogólnej liczbie ludności generuje konieczność podejmowania działań nakierowanych na potrzeby i oczekiwania osób starszych, a więc, z jednej strony, różnorodna pomoc i usługi opiekuńcze, a z drugiej, szeroka oferta spędzania czasu wolnego, ale także umożliwienie kontynuacji aktywności zawodowej. Istotną rolę odgrywa odpowiednia infrastruktura, instytucje i grupy wsparcia oraz takie formy pomocy, jak kluby seniora, domy dziennego pobytu, rodzinne domy pomocy społecznej. Uzupełnieniem analizy są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. Odpowiadając na pytanie, jakie problemy najczęściej dotyczą osób starszych w gminie, respondenci wskazywali głównie na wykluczenie komunikacyjne, brak publicznego transportu i połączeń pomiędzy miejscowościami gminy, co utrudnia dotarcie do ośrodka zdrowia czy urzędu. Należy zaznaczyć, że większość respondentów stanowiły osoby przed 55 rokiem życia, a grupa wiekowa powyżej 65 lat, czyli najbardziej zainteresowana tą kwestią część mieszkańców gminy, była reprezentowana przez 13% badanych.

2.1.9. Osoby z niepełnosprawnościami

Bieżące informacje dotyczące liczby osób z niepełnosprawnością są trudne do dokładnego określenia. Informacje, które w pewnym stopniu umożliwiają obserwację zachodzących w kolejnych latach zmian liczebności osób niepełnosprawnych w Dziadkowicach jest fakt, że w latach 2017-2019 niepełnosprawność znalazła się wśród pięciu najważniejszych, pod względem liczby rodzin, powodów przyznawania pomocy społecznej w gminie, a w 2019 roku odnotowano istotny wzrost, zarówno w odniesieniu do liczby rodzin, jak i osób w rodzinach, które otrzymały wsparcie ze względu na niepełnosprawność.

Należy dodać, że w analizowanym okresie GOPS przyznał 28 świadczeń w postaci dodatków do zasiłku rodzinnego z tytułu kształcenia i rehabilitacji dziecka niepełnosprawnego dla rodzin z terenu gminy. Ważnymi świadczeniami dla rodzin dotkniętych problemem niepełnosprawności były także zasiłki pielęgnacyjne (465 w 2019 r) i świadczenia pielęgnacyjne (177 w 2019 r).

Uzupełnieniem powyższych informacji są wypowiedzi pozyskane z badania ankietowego przeprowadzonego w środowisku lokalnym. W ankiecie zapytano mieszkańców o problemy, jakie najczęściej dotyczą osób niepełnosprawnych w gminie. W odpowiedzi wymieniano najczęściej bariery architektoniczne, niedostosowanie infrastruktury gminnej i budynków użyteczności publicznej, brak ofert pracy i aktywizacji zawodowej, trudny dostęp do specjalistycznej opieki medycznej i rehabilitacji oraz odpowiednich środków komunikacji publicznej, także tych

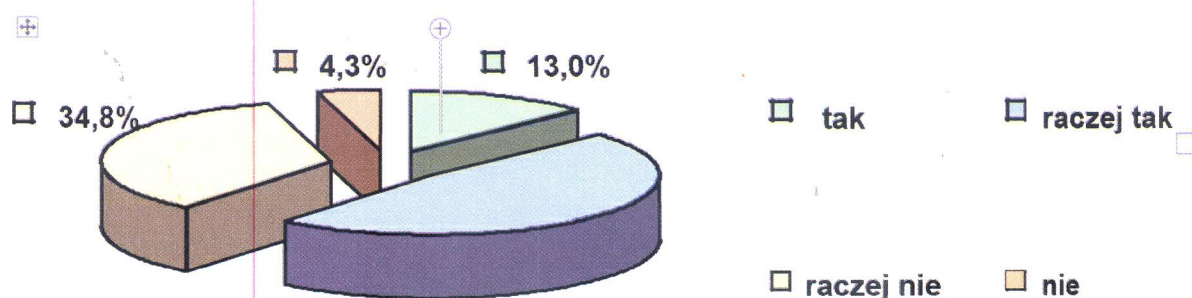

przystosowanych do transportu osób niepełnosprawnych. Wskazywano także na izolację i wykluczenie społeczne, brak oferty dostosowanej do potrzeb osób niepełnosprawnych oraz niskie dochody tych osób rzutujące na ich poziom życia.

Większość respondentów biorących udział w badaniu ankietowym zauważa obecność osób niepełnosprawnych w środowisku. Mieszkańcy dostrzegają też niedostatki systemu ochrony zdrowia oraz braki w infrastrukturze, upatrując w tych sferach źródła problemów, z którymi borykają się osoby dotknięte niepełnosprawnością.

Pragnąc poznać opinie mieszkańców na temat sytuacji osób starszych i niepełnosprawnych, w badaniu ankietowym przeprowadzonym na potrzeby niniejszego opracowania sformułowano pytanie odnoszące się do uwzględniania bądź nie potrzeb osób starszych i niepełnosprawnych w działaniach realizowanych na terenie gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 13. Czy Pani/Pana zdaniem w działaniach realizowanych na terenie gminy uwzględnia się potrzeby osób starszych i niepełnosprawnych?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość (ok. 60%) mieszkańców uważa, że w działaniach realizowanych w gminie raczej uwzględnia się lub uwzględnia się potrzeby osób starszych, i niepełnosprawnych ale jednocześnie prawie 40% badanych nie podziela tego zdania.

2.2. Dialog społeczny

W ankiecie znalazło się również pytanie pozwalające badanym wskazać działania i inicjatywy, jakie należałoby podjąć w gminie, aby integrować i aktywizować społeczność lokalną czy też przyczyniać się do łagodzenia lokalnych problemów oraz pełniejszego zaspokojenia potrzeb mieszkańców. Odpowiadając, ankietowani szczególny nacisk położyli na konieczność organizowania imprez integracyjnych i masowych (festynów, uroczystości i wspólnych akcji, takich jak np. sprzątanie gminy, konkurs na najładniejszą posesję). Podkreślono potrzebę inicjowania częstszych kontaktów władz samorządowych z mieszkańcami, zainteresowania problemami lokalnych przedsiębiorców, m. in. producentów mleka. Postulowano stworzenie bogatszej oferty dla osób starszych w gminie (klub seniora) oraz świetlic wiejskich. Mieszkańcy oczekują wspomagania aktywności kół gospodyń oraz zaangażowania w promowanie miejscowych twórców.

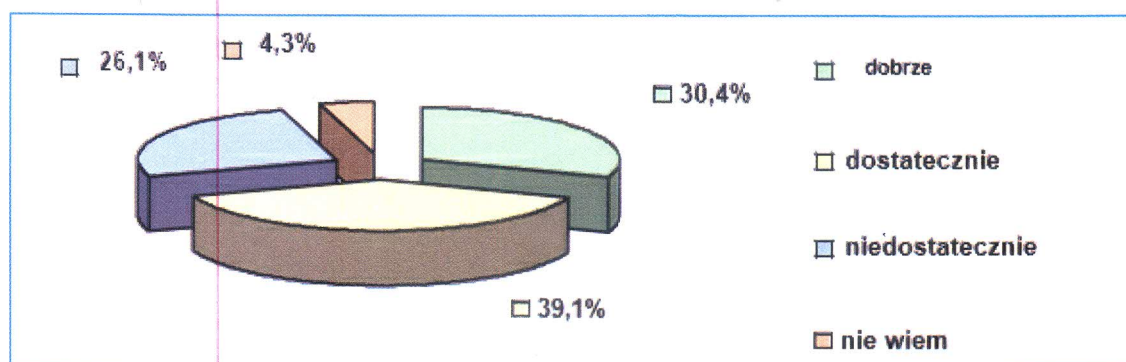

Opinie mieszkańców – działania i inicjatywy integrujące i aktywizujące mieszkańców oraz mogące łagodzić i niwelować problemy społeczne

działania i inicjatywy integrujące i aktywizujące mieszkańców	działania i inicjatywy mogące łagodzić i niwelować problemy społeczne
<ul style="list-style-type: none"> - organizowania imprez integracyjnych - wzbogacanie oferty świetlic wiejskich - wspomaganie aktywności kół gospodyń - zaangażowanie w promowanie miejscowych twórców 	<ul style="list-style-type: none"> - inicjowanie częstszych kontaktów władz samorządowych z mieszkańcami - większe zainteresowanie problemami lokalnych przedsiębiorców - stworzenie bogatszej oferty dla osób starszych w gminie (klub seniora)

W sondażu poruszono także kwestię oceny komunikacji między władzami samorządowymi a mieszkańcami. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 8. Jak Pani/Pan ocenia komunikację między władzami samorządowymi a mieszkańcami?

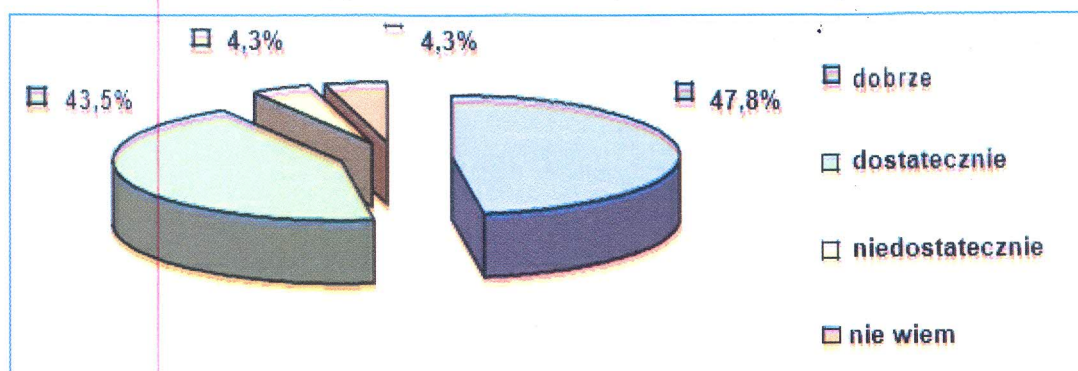

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Większość badanych przyznała ocenę dostateczną (39,1%), dobrze komunikację na linii samorząd – mieszkańcy oceniło 30,4% ankietowanych. Jednak 26,1% respondentów stwierdziło, że jest ona niedostateczna.

Ankietowanych poproszono również o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy. Rozkład uzyskanych odpowiedzi ilustruje poniższy wykres.

Wykres 9. Jak Pani/Pan ocenia swój poziom zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy?

Dane z badań ankietowych przeprowadzonych w środowisku lokalnym.

Z przeprowadzonego badania wynika, że gmina Dziadkowice jest dobrym miejscem do zamieszkania, bowiem na pytanie o ocenę poziomu zadowolenia z bycia mieszkańcem gminy, zdecydowana większość (około 90%) respondentów wyraziła opinię pozytywną

2.3. Obszary problemowe

Analiza dokonana na podstawie danych statystycznych oraz wyników przeprowadzonego wśród mieszkańców badania ankietowego pozwalają nakreślić kilka obszarów problemowych, gdzie możliwa będzie interwencja w ramach PAL. Znając skalę problemów społecznych można odpowiedzieć na autentyczną potrzebę lokalną mieszkańców gminy tj. zamienić bierność i marazm społeczny na aktywną postawę i samoinicjatywę. Pomocny w tym celu będzie Program Aktywności Lokalnej, który zakłada wspólne działania lokalnych podmiotów na rzecz uaktywnienia i pobudzenia potencjału grup oraz społeczności lokalnych, a także włączanie ich w życie społeczne. Przedsięwzięcia w tym zakresie będą ukierunkowane na organizowanie społeczności lokalnych poprzez edukację społeczną, inicjowanie grup samopomocowych, zachęcanie mieszkańców do udziału w lokalnych inicjatywach, promowanie działań wolontarystycznych, udostępnianie informacji o usługach, budowanie pozytywnych związków między członkami społeczności. Program Aktywności Lokalnej Gminy Dziadkowice na lata 2021–2024 oraz tworzone w jego ramach programy i projekty będą obejmowały dwa obszary problemowe:

1) Aktywność zawodowa mieszkańców

Do grup defaworyzowanych na lokalnym rynku pracy należą przede wszystkim osoby słabo wykształcone, nie posiadające odpowiednich kompetencji zawodowych i doświadczenia, w tym osoby młode. Drugą istotną grupą, której jednak nie są w stanie uchwycić statystyki urzędu pracy, są domownicy w gospodarstwach rolnych (ukryte bezrobocie w rolnictwie), w tym zwłaszcza kobiety. Do grup zupełnie pomijanych zaś zwykle w statystykach bezrobocia należą osoby niepełnosprawne, utrzymujące się z renty i zasiłków oraz emeryci.

Lokalni przedsiębiorcy nie oferują adekwatnej do potrzeb liczby miejsc pracy najmniej. Ponadto często poszukują pracowników poza gminą, gdyż na miejscu brak odpowiednio wykwalifikowanych osób. Mieszkańcy coraz chętniej otwierają własne działalności gospodarcze, za czym stoi zdobywanie wiedzy i doświadczenia.

2) Aktywność społeczna mieszkańców

Zdecydowana większość mieszkańców wykazuje bierną postawę w kwestiach dotyczących spraw gminy i relacji społecznych. W kontaktach międzyludzkich dominuje nieufność, ostrożność i dbanie o własne sprawy. Niewiele osób angażuje się w pracę społeczną, mieszkańcy nie są przyzwyczajeni do aktywności wolontaryjnej.

Na terenie gminy znajduje się kilka miejsc, gdzie mieszkańcy mogliby częściej spotykać się i kształtować więzi pozarodzinne, są to: ośrodek kultury, biblioteka, szkoła, świetlice wiejskie, pracownia multimedialna przy WTZ. Ofertę samorządową w zakresie kultury i edukacji mieszkańcy oceniają jako niewystarczającą. Z kolei oferta lokalnych organizacji pozarządowych jest najczęściej adresowana do wąskich grup (mieszkańców danej wsi). Trzeba przy tym podkreślić, że poza pracownią multimedialną przy WTZ, pozostałe miejsca użyteczności publicznej nie są przystosowane do potrzeb osób z ograniczeniami ruchowymi (osoby niepełnosprawne, seniorzy).

III. GRUPY DOCELOWE

Program przygotowany jest z myślą o wszystkich mieszkańcach gminy Dziadkowice, w tym przede wszystkim osobach, rodzinach i grupach zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym. Biorąc pod uwagę zidentyfikowane obszary problemowe, na szczególną uwagę zasługują:

- dzieci i młodzież, w tym ze środowisk zaniedbanych
- seniorzy
- osoby bezrobotne i nie pracujące zawodowo
- osoby o niskich kwalifikacjach
- osoby z niepełnosprawnościami
- opiekunowie osób zależnych
- rodziny z dzieckiem niepełnosprawnym
- osoby i rodziny korzystające z pomocy społecznej
- osoby i rodziny uwięzione w przemoc domową
- osoby uzależnione i współuzależnione

IV. CELE I KIERUNKI DZIAŁAŃ

1. Cel główny: **ROZWÓJ LOKALNY**

Cele szczegółowe:

- 1.1. **Rozwój lokalny w aspekcie społecznym** – ukierunkowanie działań dążących do zintegrowanej, aktywnej i sieciowo zorganizowanej wspólnoty lokalnej.
- 1.2. **Rozwój lokalny w aspekcie gospodarczym** – poprawa jakości kapitału ludzkiego, kwalifikacji zawodowych i społecznych niezbędnych w procesie aktywizacji zawodowej mieszkańców, a w konsekwencji zwiększenie zatrudnienia.
- 1.3. **Rozwój lokalny w aspekcie kulturowym** – zaangażowanie mieszkańców w życie wspólnoty, z poszanowaniem tradycji lokalnej, zwiększenie dostępu do dóbr kultury, zwiększenie uczestnictwa w kulturze.

2. Cel główny: **AKTYWNA INTEGRACJA**

Cele szczegółowe:

- 2.1. **Reintegracja społeczna** - odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu.
- 2.2. **Reintegracja zawodowa** – odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy.
- 2.3. **Spójność społeczna** – niwelowanie nierówności, zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego.

W celu osiągnięcia w/w celów przyjęto następujące kierunki działań:

1. stymulowanie aktywności społeczności lokalnej;
2. budowa i rozwój kapitału ludzkiego (zaradności jednostkowej);
3. budowa i rozwój kapitału społecznego (samoorganizacji obywatelskiej);
4. budowa i rozwój kapitału lokalnego (infrastruktury instytucjonalnej);
5. wyrównywanie szans grup marginalizowanych;
6. podejmowanie inicjatyw na rzecz podniesienia jakości życia społeczności lokalnej;
7. aktywizacja społeczna – w celu przywrócenia lub wzmocnienia kompetencji społecznych, zaradności, samodzielności i aktywności;
8. aktywizacja zawodowa – pomoc w podjęciu decyzji dotyczącej wyboru lub zmiany zawodu, a także wyposażenie w kompetencje i kwalifikacje zawodowe oraz umiejętności pożądane na rynku pracy;
9. aktywizacja edukacyjna – podnoszenie poziomu wykształcenia lub jego dostosowanie do potrzeb rynku pracy;
10. aktywizacja zdrowotna – wyeliminowanie lub złagodzenie barier zdrowotnych, utrudniających funkcjonowanie w społeczeństwie lub powodujących oddalenie od rynku pracy;
11. edukacja społeczna i obywatelska, w tym organizowanie spotkań, konsultacji, działań edukacyjnych i debat społecznych dla mieszkańców;
12. organizowanie i inspirowanie udziału mieszkańców w imprezach i spotkaniach, w szczególności o charakterze integracyjnym, edukacyjnym, kulturalnym, sportowym, ekologicznym, turystycznym;
13. promowanie i wspieranie integracji międzypokoleniowej;
14. wspieranie rozwoju partnerskiej współpracy na rzecz osób i rodzin zagrożonych wykluczeniem społecznym.

V. **SZCZEGÓŁOWY OPIS DZIAŁAŃ**

Dla osiągnięcia przyjętych celów głównych i szczegółowych PAL, planowane są następujące działania:

1. Utrzymanie powstałego partnerstwa lokalnego na rzecz realizacji PAL;
2. Spotkania integracyjne dla mieszkańców (ogniska, spotkania w świetlicach wiejskich, spotkania w GOK);

3. Działania promujące wolontariat (szkolenia dla wolontariuszy, spotkania w szkole, promocja wolontariatu osób starszych);
4. Wydarzenia sportowe (np. turniej piłki nożnej, turniej piłki siatkowej, turniej paintballowy);
5. Różne zajęcia aktywizujące dla dzieci i młodzieży (konkursy, warsztaty, koło biblioteczne, itp.);
6. Projekty aktywności lokalnej wspierające dzieci i młodzież, w tym dotyczące integracji międzypokoleniowej;
7. Przygotowanie i konsultacje programów współpracy z organizacjami pozarządowymi;
8. Szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe mieszkańców gminy - szkolenia z obsługi komputera, Internetu;
9. Realizacja projektu mającego na celu aktywizację społeczno-zatrudnieniową osób należących do grup defaworyzowanych na rynku pracy;
10. Szkolenia dla rolników;
11. Działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w gminie (szkolenia, doradztwo);
12. Lokalne wydarzenia kulturalne (festyny, pokazy, obchody, itp.);
13. Koncerty lokalnych zespołów (zespoły ludowe, młodzieżowy zespół gitarowy);
14. Warsztaty muzyczne dla dzieci i dorosłych;
15. Poradnictwo specjalistyczne oraz inne działania na rzecz podnoszenia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych;
16. Poradnictwo prawne i obywatelskie;
17. Działania z zakresu profilaktyki uzależnień (spotkania informacyjne, konkursy, udział w ogólnopolskich kampaniach);
18. Poradnictwo dla stosujących przemoc domową i ofiar przemocy;
19. Poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych;
20. Organizacja kursów i szkoleń zawodowych;
21. Organizacja staży zawodowych;
22. Poradnictwo zawodowe;
23. Spotkania aktywizujące dla seniorów;
24. Spotkania integracyjne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin;
25. Różne działania na rzecz dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin w trudnej sytuacji;
26. Praca socjalna.

Szczegółowy harmonogram planowanych działań w formie tabelarycznej, wraz ze wskazaniem podmiotów realizujących poszczególne działania oraz źródeł finansowania znajduje się w załączniku do niniejszego Programu.

VI. PLANOWANE EFEKTY

1. zintegrowanie lokalnej społeczności, w tym poprzez włączenie do niej osób wykluczonych lub zagrożonych wykluczeniem społecznym;
2. wzrost aktywności społecznej i zawodowej mieszkańców;
3. redukcja ubóstwa i poziomu nieporadności rodzin;
4. zmniejszenie dysproporcji w dostępie do usług publicznych i zatrudnienia;
5. rozwój społeczno-gospodarczy;
6. wzrost upodmiotowienia lokalnej społeczności;

7. lepsze dopasowanie usług publicznych do potrzeb mieszkańców;
8. lepsze wykorzystanie lokalnych zasobów;
9. podwyższenie jakości realizowanych działań środowiskowych oraz zainicjowanie nowych form i metod pracy;
10. wzrost zaangażowania mieszkańców w sprawy dotyczące ich wspólnoty lokalnej.

VII. REALIZATORZY

1. Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Dziadkowicach – jednostka wiodąca,
2. Urząd Gminy Dziadkowice,
3. samorządowe instytucje, jednostki organizacyjne oraz pomocnicze,
4. organizacje pozarządowe,
5. podmioty ekonomii społecznej (spółdzielnia socjalna, warsztaty terapii zajęciowej),
6. parafie,
7. grupy nieformalne i partnerstwa,
8. osoby fizyczne i podmioty prawne,
9. inne podmioty działające na terenie gminy.

VIII. SPOSÓB FINANSOWANIA

Działania PAL mogą być finansowane w ramach:

1. środków własnych gminy
2. środków z funduszy pomocowych UE
3. konkursów w ramach grantów instytucji i organizacji
4. środków własnych podmiotów zaangażowanych w realizację PAL
5. środków ofiarowanych przez darczyńców
6. innych środków pozyskanych przez partnerów Programu

Uchwalenie PAL w istotny sposób zwiększa szansę dostępu do różnych form strukturalnej pomocy ze środków krajowych oraz zagranicznych.

IX. MONITOROWANIE, EWALUACJA I OCENA PROGRAMU

Na każdym etapie realizacji PAL sprawdzana będzie zgodność sytuacji z założeniami, w jakim tempie udaje się osiągnąć zmiany, czego dotyczą i jak zmienia się społeczność. Proces ten wiąże się z systematycznym zbieraniem i analizowaniem informacji.

Monitoring przeprowadzany będzie na bieżąco w celu:

1. pomiaru osiągniętego postępu;
2. wskazania ewentualnych potrzeb podjęcia działań korygujących.

Zostanie powołany zespół monitorujący, w skład którego wejdą osoby reprezentujące GOPS oraz pozostałych realizatorów PAL. Zespół będzie spotykał się w miarę potrzeb, nie rzadziej jednak niż raz na pół roku i będzie dokonywał półrocznej oraz rocznej oceny realizacji PAL. W przypadku stwierdzenia rozbieżności między założeniami a rezultatami, będzie dokonywana aktualizacja dokumentu.

Program ma charakter otwarty. Na podstawie analizy potrzeb i problemów mogą być realizowane projekty szczegółowe, adresowane do konkretnych grup i społeczności.

Załącznik do Programu Aktywności Lokalnej Gminy Dziadkowice na lata 2021 – 2024

L.p.	Cele główne/ Cele szczegółowe/ Działania	Wskaźniki	Termin realizacji	Podział odpowiedzialności (realizatorzy)	Źródła finansowania
1.	Cel główny: ROZWÓJ LOKALNY				
1.1.	Cel szczegółowy: Rozwój lokalny w aspekcie społecznym – ukierunkowanie działań dążących do zintegrowanej, aktywnej i sieciowo zorganizowanej wspólnoty lokalnej				
1.1.1.	Utrzymanie i rozwój partnerstwa lokalnego na rzecz realizacji PAL	Liczba partnerstw: 1	Termin zawiązania partnerstwa: 2021	W skład partnerstwa wejdą przedstawiciele trzech sektorów: publicznego, biznesowego i pozarządowego	środki własne partnerów
1.1.2.	Spotkania integracyjne dla mieszkańców (ogniska, spotkania w świetlicach wiejskich, spotkania w GOK)	Liczba spotkań w ciągu roku: 5	2021 - 2024	<ul style="list-style-type: none"> - sołectwa - Urząd Gminy Dziadkowice (UG Dziadkowice) - Gminny Ośrodek Kultury (GOK) - Biblioteka - organizacje pozarządowe (NGO) - warsztaty terapii zajęciowej (WTZ) - Gminna Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (GKRPA) 	<ul style="list-style-type: none"> - środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)

1.1.3.	Działania promujące wolontariat (szkolenia dla wolontariuszy, spotkania w szkole, promocja wolontariatu osób starszych)	Liczba uczestników: 2 osób	2021	- NGO - szkoła - Biblioteka	- środki z Europejskiego Funduszu Społecznego (EFS) - środki własne realizatorów
1.1.4.	Wydarzenia sportowe (np. turniej piłki nożnej, turniej piłki siatkowej, turniej paintballowy)	Liczba wydarzeń w ciągu roku: 4	2021 - 2024	- szkoła - UG Dziadkowie - spółdzielnia socjalna - NGO - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe) - sponsorzy, darczyńcy
1.1.5.	Pozostałe zajęcia aktywizujące dla dzieci i młodzieży (konkursy, warsztaty, koło biblioteczne, itp.)	Liczba zajęć: 1 raz w miesiącu	2021 - 2024	- GOK - Biblioteka - szkoła - WTZ - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
1.1.6.	Projekty aktywności lokalnej wspierające dzieci i młodzież (w tym dotyczące integracji międzypokoleniowej)	Liczba projektów: 1	2021	- szkoła - NGO - UG Dziadkowie	EFS
1.1.7.	Przygotowanie i konsultacje programu współpracy z organizacjami pozarządowymi	Liczba programów w ciągu roku: 1	2021-2024	- UG Dziadkowie - NGO	- środki własne realizatorów
1.2.	Cel szczegółowy: Rozwój lokalny w aspekcie gospodarczym – poprawa jakości kapitału ludzkiego, kwalifikacji zawodowych i społecznych niezbędnych w procesie aktywizacji zawodowej mieszkańców, a w konsekwencji zwiększenie zatrudnienia				

1.2.1.	Szkolenia podnoszące kompetencje cyfrowe mieszkańców gminy - szkolenia z obsługi komputera, Internetu	Liczba przeszkolonych: 20 osób	2021-2024	- UG Dziadkowice - NGO - GOK - Biblioteka - GOPS - szkoła	- EFS - środki własne realizatorów
1.2.2.	Realizacja projektu mającego na celu aktywizację społeczno-zatrudnieniową osób należących do grup defaworyzowanych na rynku pracy	Liczba uczestników: 10	2021-2024	- GOPS - NGO - UG Dziadkowice	- EFS - środki własne realizatorów
1.2.3.	Szkolenia dla rolników	Liczba szkoleń w ciągu roku: 3-5	2021-2024	- ODR - UG Dziadkowice	- środki własne realizatorów
1.2.4.	Działania na rzecz rozwoju ekonomii społecznej w gminie (szkolenia, doradztwo)	Liczba korzystających w ciągu roku: 10 osób	2021 - 2024	- Ośrodek Wsparcia Ekonomii Społecznej (OWES) - NGO - spółdzielnia socjalna - WTZ	- EFS
1.2.5.	Praca socjalna adresowana do osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych korzystających w ciągu roku: 30	2021-2024	- GOPS	- środki własne realizatora
1.3.	Cel szczegółowy: Rozwój lokalny w aspekcie kulturowym – zaangażowanie mieszkańców w życie wspólnoty, z poszanowaniem tradycji lokalnej, zwiększenie dostępu do dóbr kultury, zwiększenie uczestnictwa w kulturze				
1.3.1.	Lokalne wydarzenia kulturalne (festyny, pokazy, obchody, itp.)	Liczba wydarzeń w ciągu roku: 3	2021-2024	- sołectwa - NGO - UG Dziadkowice - GKRPA	- środki własne realizatorów

					- dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
1.3.2.	Koncerty lokalnych zespołów (zespoły ludowe, młodzieżowy zespół gitarowy)	Liczba koncertów w ciągu roku: 3	2021-2024	- NGO - UG Dziadkowice - Biblioteka - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
1.3.3.	Warsztaty muzyczne dla dzieci i dorosłych	Liczba warsztatów: 1 raz w tygodniu	2021-2024	- Biblioteka - NGO	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
2.	Cel główny: AKTYWNA INTEGRACJA				
2.1.	Cel szczegółowy: Reintegracja społeczna - odbudowa i podtrzymanie umiejętności uczestniczenia w życiu społeczności lokalnej i pełnienia ról społecznych w miejscu pracy, zamieszkania lub pobytu				
2.1.1.	Poradnictwo specjalistyczne oraz inne działania na rzecz podnoszenia kompetencji życiowych i umiejętności społeczno-zawodowych	Liczba korzystających: 12 osób	2021-2024	- GOPS - NGO	- EFS - środki własne realizatorów
2.1.2.	Poradnictwo prawne i obywatelskie	Liczba korzystających rocznie: 20 osób	2021-2024	- GOPS - NGO - UG Dziadkowice	- EFS - środki własne realizatorów

2.1.3.	Działania z zakresu profilaktyki uzależnień (spotkania informacyjne, konkursy, udział w ogólnopolskich kampaniach)	Liczba wydarzeń w roku: 2	2021-2024	- GOPS - NGO - UG Dziadkowice - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
2.1.4.	Poradnictwo dla stosujących przemoc domową i ofiar przemocy. Poradnictwo dla osób uzależnionych i współuzależnionych	Liczba osób: 20	2021-2024	- GOPS - GKRPA - Zespół Interdyscyplinarny ds. Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie	- środki własne realizatorów
2.1.5.	Praca socjalna w ramach kontraktu socjalnego	Liczba korzystających w ciągu roku: 12	2021-2024	- GOPS	- EFS
2.1.6.	Praca socjalna (bieżąca)	Liczba osób korzystających w ciągu roku: 50	2021-2024	- GOPS	- środki własne realizatora
2.2.	Cel szczegółowy: Reintegracja zawodowa – odbudowa i podtrzymanie zdolności do samodzielnego świadczenia pracy na rynku pracy				
2.2.1.	Organizacja kursów i szkoleń zawodowych	Liczba przeszkolonych: 10 osób	2021-2024	- NGO - GOPS	- EFS - środki własne realizatorów
2.2.2.	Organizacja staży zawodowych	Liczba uczestników stażu: 3 osoby	2021	- lokalni pracodawcy - GOPS - NGO	- EFS - środki własne realizatorów
2.2.3.	Poradnictwo zawodowe		2021 - 2024	- NGO	- EFS

		Liczba korzystających: 10 osób		- GOPS	- środki własne realizatorów - środki własne realizatora
2.2.4.	Praca socjalna adresowana do osób bezrobotnych	Liczba bezrobotnych korzystających w ciągu roku: 30	2021-2024	- GOPS	- środki własne realizatora
2.3.	Cel szczegółowy: Spójność społeczna – niwelowanie nierówności, zapobieganie procesom ubóstwa, marginalizacji i wykluczenia społecznego				
2.3.1.	Spotkania aktywizujące dla seniorów	Liczba spotkań w ciągu roku: 2	2021-2024	- NGO - GOK - Biblioteka - GOPS - UG Dziadkowice - WTZ - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
2.3.2.	Spotkania integracyjne dla osób niepełnosprawnych i ich rodzin	Liczba spotkań w ciągu roku: 3	2021-2024	- WTZ - UG Dziadkowice - NGO - GKRPA	- środki własne realizatorów - dofinansowanie z zewnętrznych źródeł (konkursy grantowe)
2.3.3.	Praca socjalna z rodzinami	Liczba rodzin korzystających w ciągu roku: 51	2021-2024	GOPS	- środki własne realizatora
2.3.4.	Działania na rzecz dzieci i młodzieży, w szczególności z rodzin w trudnej sytuacji	Liczba wydarzeń w ciągu roku: 3	2021-2024	- szkoła - NGO	- środki własne organizatorów

				- parafie	- KRUS - EFS
--	--	--	--	-----------	-----------------